

Sygn. akt II CSK 460/20

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku Z. P.

przy uczestnictwie D. W., A. B. i T. D.

o rozgraniczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania D. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od uczestnika D. W. na rzecz wnioskodawczyni
kwotę 540 (pięćset czterdzieści) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika D. W. od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia czy: 1) przepis art. 151 k.c. należy stosować w toku postępowania rozgraniczeniowego toczącego się na podstawie art. 153 k.c., a w konsekwencji czy jeśli doszło do przekroczenia granicy sąsiedniego gruntu przy wznoszeniu (rozbudowie) budynku i zostanie wykazane, że właściciel tego gruntu nie może żądać przywrócenia stanu poprzedniego na podstawie art. 151 k.c., to czy powyższa okoliczność powoduje niemożność stwierdzenia stanu prawnego w rozumieniu art. 153 k.c. i konieczność stosowania kolejnych kryteriów rozgraniczeniowych; 2) można stwierdzić stan prawny nieruchomości w rozumieniu art. 153 k.c., jeżeli w związku z przekroczeniem granicy przy wznoszeniu budynku nie jest już możliwe przywrócenie stanu poprzedniego na żądanie właściciela gruntu sąsiedniego w rozumieniu art. 151 k.c.; 3) jeśli w toku postępowania rozgraniczeniowego na podstawie art. 153 k.c. ustalono, że miało miejsce przekroczenie granicy przy wznoszeniu (lub rozbudowie) budynku, to czy przy badaniu stanu prawnego konieczne jest ustalenie czy doszło do zasiedzenia nieruchomości, czy też konieczne jest ustalenie, czy doszło do zasiedzenia służebności gruntowej (budynkowej); 4) jeśli w toku postępowania rozgraniczeniowego na podstawie art. 153 k.c. ustalono, że miało miejsce przekroczenie granicy przy wznoszeniu (lub rozbudowie) budynku, to możliwe jest

nakazanie wydania nieruchomości, na której jest posadowiona większa część budynku będącego częścią składową innej nieruchomości; 5) jeśli w toku postępowania rozgraniczeniowego na podstawie art. 153 k.c. ustalono, że doszło do przekroczenia granicy sąsiedniego gruntu przy wznoszeniu (lub rozbudowie) budynku oraz do posadowienia na tym gruncie ogrodzenia, to czy należy liczyć osobno bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej (budynkowej) - od daty przekroczenia granicy przez wybudowanie lub rozbudowę budynku, a osobno bieg terminu zasiedzenia nieruchomości - od daty wybudowania ogrodzenia.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości skarżący odnosi do wykładni art. 151 k.c., tj., czy przepis ten obejmuje także dobudowanie nowej części do już istniejącego budynku.

Przedstawione zagadnienia prawne jak i wątpliwości interpretacyjne nie uwzględniają stanu faktycznego sprawy, w świetle którego nie doszło do nabycia przez zasiedzenie przygranicznego pasa gruntu.

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), w 2002 r. J. W. (ojciec skarżącego), bez pozwolenia budowlanego rozpoczął na działce nr [...]8 rozbudowę budynku gospodarczego z planowaną zmianą jego przeznaczenia na cele mieszkalne. W związku z pismem wnioskodawczyni, postanowieniem z dnia 15 października 2002 r., Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego nakazał wstrzymanie budowy, do czego J. W. nie zastosował się i kontynuował zamierzenie budowlane. Po

przeprowadzeniu rozbudowy J. W. przesunął drewniany płot oddzielający jego nieruchomości od nieruchomości wnioskodawczyni, a następnie w miejsce tego płotu wznosił betonowe ogrodzenie. Decyzją z dnia 11 czerwca 2010 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego nakazał J. W. rozbiórkę dokonanej rozbudowy budynku. Decyzja ta została utrzymana w mocy decyzją organu administracyjnego drugiej instancji, zaś skarga J. W. na tą decyzję została oddalona.

Wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej nakazującej rozbiórkę rozbudowy budynku skutkuje tym, iż w tej części budynek w sensie prawnym nie istnieje i z faktu jego postawienia nie mogą być wywodzone skutki z art. 151 k.c. Niezależnie od tego, postawienie budynku w sposób przekraczający granicę z sąsiednią nieruchomością, jeśli nie doszło do zasiedzenia tej części gruntu, nie ma wpływu na ustalenie przebiegu granicy pod budynkiem, natomiast dalszą kwestią jest sprawa realizacji przesłanek z art. 151 k.c., która może być oceniana w sprawie o przywrócenie stanu poprzedniego.

Niezależnie od powyższych uwag odnoszących się do stanu faktycznego tej sprawy, trzeba zauważyć, że w powołanym przez Sąd drugiej instancji postanowieniu z dnia 26 czerwca 2002 r., III CKN 590/00, Sąd Najwyższy analizując relację art. 153 k.c. w stosunku do art. 151 k.c., wyjaśnił, że art. 153 k.c. nakazuje wytyczenie granicy także pod budynkiem, w sytuacji gdy taki jej kierunek wypływa z tytułu własności.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c. i art. 122 k.p.c. (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1982 r., I CZ 83/82, a także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 1989 r., III CZP 12/89). Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.

zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).